

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

קלד.

עין משפט גזר מצוה

קבא א מיי פ"ו מהלכות
דמיס הל' טו סמג
לאון דמיס טושי"ע י"ד ס'י
רכא ספיק ט'
קבד ב מיי פ"ד מהל'
מלכות הל' א סמג
עשין ז טושי"ע ח"מ ס'י
רעט ספיק א'
קבא ג מיי סס הל' ח
סמג סס טושי"ע
ח"מ ס'י רפ ספיק ב'
קבד ד מיי פ"ג מהלכות
יעוס הל' א סמג עשין
כא טושי"ע אה"ע ס'י קני
ספיק ו':

תורה אור השלם

1 להנהיג אהבי יש
ואצותיהם אמלא:
משלי כ א

מוסף תוספות

א. ד"מ"י לשתתף מתנה
היא. ר"ן גריס מת.

רבינו גרשום

ואם אין אהב יכול להוציא
מה שמכרתי והקדשתי
משום דמכרתי שלי הוא
דלחכי מכרתי והקדשתי
תחלה כדו שתתא מחוקת
המתנה בידו כי אין יכול
להחזיר מה שנתתי להם
דמאחר שהייתי מרוחק מה
משלתי להם משלי נתתי ולא
משל אביהן ולא עברתי על
דעת הנותן דכי היכי
דהקדשתי ומכרתי משלי
ה"י החזירתי משלי: הטיח
עלי. כלומר נחמתי ונתן בן
חתיאל: מעיקרא מאי סבר.
הכי בני מאי שנת אבא מבר
הקדש קורם שהחזיר.
משום דחישת למעשה בית
חזונו: ויהא עון ביטול
הנדר דכתיב אל יחל דברו:
אבא מבר כמיה כל מתנה
שאינה שאם הקדישה
מוקדשת אינה מתנה. וה"ו
הכי כבורא ליה ליתן ונתן בן
חתיאל איה המקום שלי שאני
יכול למכור ולהקדיש בן
מה שאני מחזיר משלי אני
מחזיר דכד מכר והקדיש
תחלה כדו שתתא מחוקת
בירו המתנה: גדול
שכבועים:
תלמוד. זו הלכה: הלכות.
אזכור ביריות כגון ספרי
וספרה: הגדות. מדרשים:
לחוקי דקדוקי תורה. כגון חסרות
ויברות וספרות: דקדוקי
סופרים. כל חשבון שמנו
הכמים כגון חשב עשרה
נשים פוטות כו' וישבון
השניות ובגון חמשה דברים
נאמרו בנבלת עוף טהור:
שיות שדים. שהיה יורע
לחושן ולהשביעין בשם:
ושיחת דקלים. שהיה יורע
לחושן דבר ששתתא:
השדה דקלים ושתתא:
וישיחת מלאכי השדה.
שהיה יורע להשביעין בשם:
הוא יורע ושיחת ורבא. היו
יכולין לתתן: פ"ס האומר
זה בני נאמן דבר יומת: פ"ס
אשתו מן היבום דכמפ"י
בשם: זה אחי אינו נאמן.
בשם: זה אחי ורבא אחר
מברית הים ואמר אחים
אמרו ואמר אחים מן האחים
אבא מכי שאינו הוא וטול
עמו בנחלה אינו נאמן
במכירתו ושיחת ורבא
מכירתו אחר לא ימטע להם
בנחלה שלא יהיו מצמצמין
לו מנחלתו. אבל אחרו

בל מתנה שאינה שאם הקדישה מוקדשת כו'. ואם תאמר דלמך לקמן
בפירקין (דף קלו:) הא לך אתרוג במתנה ע"מ שחזיריהו לי
החזירו יאל אע"פ שלא היה יכול להקדישו דכיון דלמך לי מידי דחזי
לי קאמר דקאמר לקמן יש לומר דהתם יכול להקדישו כל זמן
שהוא צדו שלא יהנו אחרים ממנו^א
אבל הכא לא היה יכול להקדישו כלל
ולר"י נראה דלא תליא מתנה בהקדש
דאפילו אינו יכול להקדיש הוא מתנה
והכי פ"י כל מתנה שאינה כו'
כלומר שגרועה מאת שלא נתנה אלא
ע"מ שיאכל אצו ולא דוקא נקט
שאלם הקדישה אינה מוקדשת שהרי
לא היה יכול לעשות ממנה כלום ולא
נתנה כלל אלא ע"מ שיאכל אצו
כדלמך"י דגריס (דף מה.) לחד
לשאל דסעודה מוכחת עליו ולא נקט
שאלם הקדישה אלא משום דמעשה הכי
הוא אי להסוף לינשא דמפרש [התם] א
משום דיתור אסור צמוד הגאה
וצעלמא אע"פ שאינו יכול להקדישה
היא מתנה וכן משמע צירושלמי
דקאמר דהיא לא כל מתנה שאינה
שאלם הקדישה כו' ר' ירמיה צבי
מעשה אין אדם נתן מתנה לחבירו
על מנת שלא יקדישה כו' וקאמר
(ט) צמתני כל מתנה שהיא
כמעשה בית חורון שהיתה זה
ערכמה אינה מתנה:

ליורשו

בן זכאי שלא הגיה מקרא ומשנה גמרא הלכות ואגדות דקדוקי תורה
ודקדוקי סופרים וקלין וחמורין וגזרות שוות ותקופות וגמטריאות ומשלות
כובסים ומשלות שועלים שיחת שדים ושיחת דקלים ושיחת מלאכי
השרת ודבר גדול ודבר קטן דבר גדול מעשה מרכבה ודבר קטן הויות דאביי
ורבא לקיים מה שנאמר להנהיג אהבי יש ואוצרותיהם אמלא וכי מאחר
דקטן שבכולם כן גדול שבכולם על אחת כמה וכמה אמרו עליו על יונתן בן
עוזיאל בשעה שיושב ועוסק בתורה כל עוף שפורח עליו נשרף: **ברצני** - האומר
זה בני נאמן זה אחי אינו נאמן ייטול עמו בחלקו מת יחזור נכסים
למקומן נפלו לו נכסים ממקום אחר יירשו אחיו עמו: **גב'ו** זה בני נאמן למאי
הלכתא אמר רב יהודה אמר שמואל ליורשו יולפפור את אשתו מן היבום
ליורשו

ועבר על דעת הנותן וגם ההקדש לא חל וה"י כיון שעברת על
דברי המת המתנה אינה מתנה והחזרה אינה חזרה כי התם
דמתנה צטילה וגם ההקדש לא נתפס. ומיהו לא דמו דהתם פריש
ליה בהדיא ואינו לפיכך אלא ע"מ שיצא אצו ויאכל זו אצל הכא
סתמא קיהיב ליה ליונתן ולא פירש
ע"מ שמתנה בהן אמה ולא בני הלך
לגמרי יהב ליה לעשות זה כלאונו
והיינו דקאמר ליה כשם שלא אמה יכול
להחזיר מה שמכרתי דהתם מיהא
מודית לי דהא ע"מ ליהנות אני בהן
נתנס לי אי אמה יכול להחזיר מה
שהחזירי דע"כ אין מתנה לחלףין
דלם איני יכול ליתנה לבניו א"כ גם
אני צעמני איני יכול ליהנות בהן
כדלמך גבי מעשה דבית חורון דכיון
דמתנה לו ליהנות ע"מ שלא יקדיש לא
הוי מתנה כלל ה"י אם איתא דלדעת
כן עשה שלא יהא לי רשות ליתן
לבניו או לכל מי שארצה א"כ גם אני
לא אוכל למכור לאחרים או להקדיש
אלא מאי אית לך למימר אמאי הויא
מכרתי מכירה והקדשי הקדש משום
דלא פירש משלי ויה"ו גבי חזרה הו'
לא פירש מידי אצו גבי מעשה דבית
חורון כיון דפירש פירש ושמאי לא
הוה דייק מעיקרא אכירה והקדש
דמכר יהונתן והקדיש: **הטיח עלי.**
כמו הטיח דברים כלפי מעלה (תענית
דף כה.) כלומר שצדיק דרך ציון
ונלחמי ונלחמא דלדימותא הוא: והוא
סבר. שמאי דפרשישתי לעיל כן
נראה צעני. וי"מ דליונתן קאי שמכר
והקדיש תחלה ולא רצה להחזיר
לבניו ולא נהירא. ואיכא ספרים
דמתב זהו א מעיקרא סבר: והיה
משיא אס בנו. והיה חפץ לזמן את
אצו לסעודתו: ואינו לפיכך.
וצמכת דגריס [מת] מתרלין אפי' היכא
דקא אכר ליה הוה רהן לפיכך ויבא
אצו ויאכל עמו נמי מיירי ואפי'
לא הויא מתנה דמ"מ מוכיח דבשביל
שיאכל אצו הוא עושה ולא נתכוין

למת לו מתנה גמורה וקאמרין התם דכלל דסיפא קתאי לאתויי דקמני כל מתנה שאינה כו': ויהא עון סנוי כו'. שעל ידי שאני
מקבל מתנה שלך והיא אינה מתנה נמצאתם חוטאין והנה זה משל זה וקעבריתו אלא יחל צמכת לן: הכי גרסינן אמרו חכמים כל מתנה שאינה
שאלם הקדישה מוקדשת אינה מתנה. כלומר כל מתנה שאין דין זה נושא זה שיהא מוקדשת אס הקדישה אינה מתנה הוואל אגלה
דעמו ע"מ כן נתנה לו שלי יקדישה. ולעיל הוה גבי הוה סבת נכסיו ליהנות כיון שלא היה צנו נהוג כשורה ע"מ שאל יחזיר
לבניו נתן לו יונתן סבר כיון דסתמא יהב מתנה לעשות זה ככל אשר יתפסין: **ראויים שפסרה.** אלא שעון הדור גורם ואין
הדור ראוי לכך: **שפעמוד לפס כמה ליהושע.** ולמשה נמי עמדה חמה דנפקא לן צמכת ע"ז (דף כה.) אהל [דגריס] אהל [ויהושע] אלא משום דאין
חשובין כל כך כמשה תלאן ציהושע: **גמרא.** סברת המשניות כעין שאנו מפרשין עליהן לא שנו כו' חסורי מחסרה כו': **פלגו.**
הלכה למשה מסיני: **הגדות.** מדרשי פסוק כגון תנחומא וצ"ר ויקרא רבה: **דקדוקי תורה.** וי"ו דוחה לכס הטמא (ויקרא א) דמרבין
מיניה דס השרך: **דקדוקי סופרים.** כגון גזירות שגזרו חכמים שלא יבא לידי איסור תורה: **וקלים וחמורים.** שאדם דן מעצמו: **גזירות שוות.**
כגון ילין קיחה קיחה שפדנה עפרון (קדושין ג דף.) **סוקופות.** מולד הלכנה: **וגימטריאות.** כגון אנכי [שמות] אלא נפשי כתיבת יבצתי ירט [צמכת כן]
יראה ראתה עתה (שם דף קה.) **ומשולם כובסין.** לזכר ק"י זה ללמוד דברי תורה כדכתיב (קלה יב) תקן משלם יבצתי וכתיב להבין
משל ומליצה (משל א) **שיחה שדים.** להשבעם ונפקא מינה לעשות נכסיו לרפואה: **וישיחה דקלים.** שני אדם רגילים לרצב על ההקלים
כדכתיב צלמה וידבר על העצים (מלכים א ד) **וישיחה מלאכי השרת.** להשבעם: **מעשה מרכבה.** שצמחוקאל [א]: **הויות דאביי ורבא.**
שהקשו משניות וצרייתות טובא ומיראוס: **להנהיג אהבי יש.** עולמות וכל כך למה כי אורחותיהם מלאים כל טוב דברי תורה וחקמה:
גדול שבכולם על אחת כמה וכמה. להבין דבר מתוך דבר יומת ויומר: **ברצני** האומר זה בני נאמן. צממא מפרש למאי
הלכתא: זה אחי אינו נאמן. להורישו עם אחיו שהרי אין ממירין אותו כדמפרש צממא [קלה]: **ויטול עמו בחלקו.** כגון אס שנים הן
לכד הספק יש להן לחלקו ג' שדות זה נוטל שדה ומתלה זה נוטל שדה ומתלה וזמן זה המעיד על אחיו הספק שהוא אחיו החלי
שדה הוא קאמר ליה ודאי אחי אמה יש לך לטול שדה אחת מן השלש וחלי השדה שיש לי מתחלקן אתן לך וחלי האחר ציד
אחי הוא הבא לך רציה וטול: **מת.** השבעם **סנכסיים.** נסתן לו מחלקו: **למקומן.** כלומר למי שנתנס לו אצל שער אחין אין
יורשים עמו דלמך להו האי הרי החוקתם צמחלה הרצויה לו נסתן מאצונו אותה טלו לכס שהרי לא מנח לכס חלקו ואכתי עד
השתא צמורת גזל ישנה צידכם ועתה מירשו אותו חלק מן הדין וגם אני אירש חלקי שנתמי לו כמו כן דנמלינו כולנו שוין צמחלתו:
נפלה לו ירושה. לספק צמיו ממקום אחר או קנה נכסים ועכשיו מת יירשו אחיו של מעיד עמו דהא קא מודי להו שאחיהם הוא: **גב'ו**
לירשו

שמכירו ומורה שאחיו הוא יטול עמו בחלקו חצי: ואם מת. בלא יורש אותו אח שבא: יחזור הנכסים למקומן. לזה האח בלבד שנתן לו חלקו: נפלו לו נכסים ממקום אחר. לאותו אח שבא ומת: יירשו אחיו עמו עם זה שהורה בו שהוא אחיהן הוואל יהוה מורה שאחיהן היה: למאי הלכתא. קא תני האומר זה בני נאמן:

(א) גריס מת. (ב) ר"ל.
(א) סוקה מת. (ד) ופ"י סוקה מת.
(א) שש"ל מתק. (א) ר"ל.
(א) פירוש הוא אהי. ר"ל.
(א) ופעולה [א. ח] (א) ועולמות
כמנין ש"י. רש"ל. (ח) [דף
מת].

הגרות הב"ח

(א) גב' כן עולמא (ב) סוקה מת.
מאי סבר דאמר ויבא ס'א
וכן פי' דגריס והוא סבר:
(ב) תוב' דיה לכו וקאמר
כינו מתביתין:

מוסף רש"י

ויהא עון תלוי בראשו.
שהא אצו המורה הגאה
אכל על ידו (גריס מת).
כל מתנה שאינה שאם
הקדישה מוקדשת. שהיה
כל כך צמכות המקבל שאלם
הקדישה אינה מוקדשת. אינה
מתנה (סמ). ומשנה. כגון
מתנה וצמיחה של שדה
ספרים (סוכה כה). גמרא.
זו היא כפרת שווי המנאס
לחומים שדקדוקים צדדי
הראשונים הפסוקים שאלם
ולתן כס טעם. כמו שעשו
האמוראים אחר המנאס.
שפירשו דברי המנאס
שליפין וקבעו צדן גמרא.
ואתו דיוק שצמי המנאס
נקרא הש"ס (סמ). הלכות.
הלכה למשה מסיני. כגון גזל
ולדו דופן עקומה חלין
מחלין עשר נטיעות עברה
ויטרו סתם (סמ). דקדוקי
תורה. יריבו אמות ומשקל
לדורש כסן יריבו ומשקל.
כגון האמת הלוואל השנים.
שדקדק המורה גמורה.
לכסות אות תורה ללמד (סמ).
דקדוקי סופרים. שהסופר
לדקדק חמף מעשה השנים
ולהחזיר לעשות סוב אמות
למרה וגזר מרות להבית
אל האדם מן העברי.
ודמותה צמכות (ל) גר
האז לקבל תורה עליו חזן
מדבר אחר אין מקבלין השנים.
ר' יוסף אומר אפילו דקדוק
אלה דקדוקי סופרים (סמ).
וקלין וחמורין. דברים
הלמדין כק"ו. שיתעל לזון
מעצמן לכל אדם ולא פירשו
כלם סתם (סמ). וגרות
שדות דברים הלמדין ג"כ
(סמ). ותקופות. שנתן
ליהן חמה ולבנה (סמ).
וגמטריאות. דברים הלמדין
צמחון ומגמרי. כגון ששן
(ירמיה ס) צבל צ"ת
צ"ש. כסדים. לב קמי (שם)
לא) צ"ת צ"ת. ספיה
מנון אצו צ"ת. וכן לפי
מנין האמות. כגון סתם
מירוש שלשים יום. שקדוש
יהי. יהי' צמימטרא
לששים הו' (סוכה כה).
ומשלות כובסים ומשלות
שועלים. שדקדוקים
למת מתלה ומתחמה וקלין
אתן כובסים ונשועלים כגון
(ספריין לט) מאלין זוכה
אזנת אכלו כוסר (סוכה
כה). שיחת שדים ושיחת
דקלים ושיחת ורבא אבי
השרת. לא ידעמא מאי היא
(סמ). הויות דאביי ורבא.
כל ארבעה להו לאכי ורבא
הוה ספקתו להו ובעלן נתן
אלה לכו נתן כסן מלאכי
אמוראים שמתמו (סמ). כל
עוף שפורח עליו נשרף.
שהו מתלה השרת מתקבצין
סניו לעשות דברי תורה
ספיו (סמ).